

Retsspleien og Rævningsers Indførelse, at Dommerne saaledes skulle blive satte istand til at see Sagen fuldstændigt opklaret ved at see den Anklagede for sig og ved overhovedet at see alle de Kræfter spille for sig, som skulle sætte dem istand til at faae et fuldt Indblik i Sagens Enkeltheder. Det er derfor, at Straffeloven, idet den muliggjør eller letter Indførelsen af Rævningsinstitutionen, tillige indeholder en saare stærk Opfordring til at stride til denne Reforms Gjennemførelse.

Men der er et Andet, som i mine Tanker ogsaa stærkt opfordrer dertil, og jeg haaber, at De ville tage mine Udtalelser i denne Henseende med Velvillie, om De end ikke maatte dele den Tanke, som ligger til Grund for den. Ingen skal mere end jeg erkjende alt det Gode, som er opnaaet ved vor frie Udvikling, og hvorledes mange Kræfter rundt omkring i Folket have aabenbaret sig. Der er kommen en Styrke ind i vor Udvikling, Charaktererne have vundet en Kraft, som de ikke før have haft, og i mange Retninger er der sporet et Liv, en Stræben og Bevægelse i den offentlige Sags Interesse, som man ikke tidligere har kjendt; men det være mig dog tilladt at sige Dem dette, at der tillige ligger store Farer i denne Udvikling, og at Mistroens og Misundelsens Aand nødvendigviis ogsaa maa komme frem under den frie og stærke Udvikling, vi have. Det er jo netop det Elendige ved al Frihed, at ligesom alle de gode og ædle og herlige Kræfter i et Folk ved den komme til stærk og fylldig Aabenbarelse, saaledes kommer tillige alt det Smaalige, alt det Onde, alle de Kræfter, der ere som Gift i Folket, til en langt stærkere Aabenbarelse, end man tidligere har seet. Og nu vil jeg sige Dem i al Oprigtighed, at de Lovforslag, som De hidtil have vedtaget, og den Ordning, som ligger i selve vor Grundlov og er bleven gennemført henholdt til den, — at Alt dette maa ganske naturligt føre til at udvikle alle de gode Kræfter, som jeg har nævnt, og bringe dem til Fylde; men jeg siger tillige, at der ligger i

den Frihed, som er givet i Forsamlingsfriheden, i Trykkefriheden, i den stærkt udvidede Valgret, i Communallovene — der ligger i Alt dette tillige Spiren til, at de onde Kræfter kunne opnaae en Styrke, som de aldrig før have naaet. Dette ligger ganske simpelt deri, at Alt, hvad vi hidtil have gjort, mine Herre, er at give Folket større Myndighed, at give det en tidligere ukjendt Myndighed i alle Retninger, idet vi overdrage det hele Folk at være med og haabe at tale, regjere og styre saavel i det Smaa som i det Store; men hvad vi ikke have gjort i samme Udstrækning, skjøndt det var det nødvendige Ved, jeg nævnte før, i den hele Udvikling, det er at lægge Ansvar over paa Borgernes Skuldre. Vi have givet dem den store Myndighed, som i Samfundslivet værner om og styrker Friheden, men vi have ikke givet dem det store og stærke Ansvar, der dybt griber ind i Borgerlivet, kunde jeg gjerne sige, idet det indvirker paa Betragtningen af hele Frihedslivet i et Samfund. Dette have vi hidtil tildeels undladt at gjøre, og dog var det de Mænds Tanke, der gave deres Samtykke til Grundloven, og den Regjerings Tanke, der gennemførte den, at opnaae dette foruden alt det Andet; det var gennem Rævningsinstitutionen, at det for en væsentlig Deel skulde opnaaes. Jeg beber dem blot et eneste Dieblik — thi det har Betydning med Hensyn til Opfattelsen af denne Institution — at forestille dem det, der foregaaer under en stærk Valgkamp: Partierne ere deelte, der er den stærkeste Brydning af Kræfter, Alt er sat i Bevægelse for at udfaste det, der maatte kunne saare og svække den Enes Indflydelse og forhøje og styrke den Andens. Man erindre, hvor voldsomme disse Partikampe kunne være, og hvorledes ofte de, som staae hinanden nær ved et varmt Venstabsbaand eller ved Familiebaand, blive som splittede under disse voldsomme Kampe, og dog er dette Noget, der naturligt følger med vor Frihedsudvikling, — Noget, der maa til for at støbe Charaktererne. Men de Følger,